

Vélemény, vita

ÉSZREVÉTELEK AZ ÚJ EÖTVÖS LORÁND KUTATÓHÁLÓZATHOZ

REMARKS TO THE NEW EÖTVÖS LORÁND RESEARCH CENTRE

Király Zoltán

az MTA rendes tagja

kiraly.zoltan@agrar.mta.hu

Általánosan ismert az a tény, hogy az alapkutatás ösztönzője a kíváncsiság, az innováció ösztönzője pedig a gazdasági, illetve társadalmi haszon. Ezzel kapcsolatban az alábbiakat ajánlom az Eötvös Loránd Kutatóhálózat vezetőjének, illetve tagjainak, az MTA elnökének és az Innovációs és Technológiai Minisztérium miniszterének figyelmébe.

- (1) Eötvös Loránd egykori rektori beszédében (1891) a következőket mondta: „A tudománynak éppen úgy életföltétele a fényűzés, mint a művészetnek; [...] Szükségletét nem lehet és nem szabad a takarékos államháztartásnak rendes mértéke szerint kiszabni.” (Eötvös, 1891)
- (2) Szent-Györgyi Albert figyelmeztetett arra, hogy az alap- (felfedező) kutatást végző szakembernek nem lehet szokványos kutatási tervet készíteni, amely szerint évről évre kell vázolni a tervezett munkákat, illetve a várt eredményt. Az USA-ban is konfliktusa származott ebből az álláspontjából, és egy ideig egyáltalán nem kapott állami támogatást (Mandl, 2019).
- (3) James Watson és Francis Crick, amikor a *Nature*-ben (1953) egy rövid cikkben véglegesen tisztázták, hogy az örökítőanyag (genom, DNS, dezoxiribonukleinsav) a nukleinsav, a Nobel-díjas dolgozatuk címe egyszerűen az volt, hogy *A nukleinsavak molekuláris szerkezete*. Erre a címre, illetve témára manapság aligha kapnának állami támogatást. Mintegy húsz évet kellett várni arra, hogy a nagy felfedezésből használható témát faragjunk. Amikor a restrikciós endonukleáz enzimeket felfedezték (Arber–Dussoix, 1962), egyszerre nyilvánvalóvá vált, hogy az örökítőanyagot hasítani, illetve más formában kombinálni lehet. Ezzel lehetővé vált a biotechnológia mint tudományos irányzat.

IRODALOM

- Arber, W. – Dussoix, D. (1962): Host Specificity of DNA Produced by *Escherichia coli*. I. Host Controlled Modification of Bacteriophage Lambda. *Journal of Molecular Biology*, 5, 18–36. DOI: 10.1016/s0022-2836(62)80058-8
- Eötvös L. (1891): Az egyetem feladatáról. Rektori székfoglaló beszéd a Budapesti Tudományegyetemen. *Természettudományi Közlöny*, 31, 505–514. <http://members.iif.hu/visontay/ponticulul/rovatok/limes/rektori.html>
- Mandl J. (2019): A legendás tudós Szent-Györgyi Albert önéletrajzi értekezései. *Magyar Tudomány*, 180, 3, 451–454. DOI: 10.1556/2065.180.2019.3.16, https://mersz.hu/dokumentum/ma-tud__462
- Watson, J. D. – Crick, F. H. C. (1953): Molecular Structure of Nucleic Acids: A Structure for Deoxyribose Nucleic Acid. *Nature*, 171, 737–738. DOI: 10.1038/171737a0, <https://www.exploratorium.edu/origins/coldspring/printit.html>